

som varetagende Øens Interesser, uanset at den paa dette Omraade henhørte under et andet Ministerium, henvendt sig til Amtmanden paa Bornholm og udbedt sig Oplysning om Taksterne i de øvrige bornholmske Kommuner for derefter, paa Grundlag deraf, at henvende sig til Finansministeriet med Forslag om en Forhøjelse. Det ærede Medlem rørte ogsaa ved Spørgsmaalet, om man ikke burde drage Øen ud af den forhistoriske Idyl, i hvilken den henligger med Hensyn til sin Styrelse, og søge mere almenartede Forhold tilvejebragt. Jeg kan derom sige, at ved Aarhundredets Begyndelse diskuteredes dette Spørgsmaal i Rigsdagen, og der blev da nedsat en lille Kommission, der overvejede Sagen i nogle Aar. Derpaa faldt den hen, og ingen synes senere at have beskæftiget sig dermed. Men paa den Foranledning, som det ærede Medlem nu har givet mig, skal jeg meget gerne tage denne Sag op til Behandling, idet jeg deri ser et Udtryk for, at der nu hos Befolkningen derovre begynder at røre sig et Ønske om at komme over til andre Styrelsesformer. Hidtil har dette Ønske ikke været meget levende, thi i saa Fald vilde Sagen vel ikke have faaet Lov til at sove i Ro saa længe.

Endelig dvælede det ærede Medlem ved Klædefabrikationen, idet han udtalte Ønsket om, at man ogsaa skulde kunne komme til at nyde godt i Provinsen af den Ordning, der bestaar her i København, efter hvilken det er muligt for Privatfolk at erhverve sig Klæde, fabrikeret paa Usserød Klædefabrik. Forholdet er dette, at Usserød Klædefabrik ikke har saa megen Virksomhed med Hensyn til militære Frembringelser, som den har haft i den forløbne Tid. Ikke blot er det forcerede Arbejde i Sikringsstyrketiden med Frembringelse af Uniformer standset, men Forholdet er tillige dette, at man overhovedet har standset Frembringelsen af nye Uniformer, og som Følge deraf vil der naturligvis fra Usserød Klædefabrik kunne leveres ret betydelige Mængder af Klæde til andet Brug. Man har i første Række søgt at ordne det saaledes, at stats- og kommunale Myndigheder kunde komme til at gøre Brug deraf, men man har tillige i Overensstemmelse med, hvad der før har været Skik, givet private Adgang til at købe her i Hovedstaden. Saa længe Forholdene ligger nogenlunde som nu, maa det imidlertid anses for ret vanskeligt at give denne Virksomhed et betydeligt Omfang ud over, hvad der allerede finder

Sted, idet Fabrikken allerede nu er saa stærkt beslaglagt, at man vistnok vanskeligt vil kunne komme væsentlig videre. Men jeg skal tage det Spørgsmaal op til Undersøgelse, om der skulde kunne gøres noget, som lettede det for Folk, der bor udenfor Hovedstaden, at faa Adgang til det Gode, som det at erhverve sig Klæde fra Usserød Klædefabrik anses for at være, idet jeg i det hele taget mener, at vi i stigende Grad maa gaa over til, at de militære Værksteder og Institutioner af forskellig Art, som ikke nu og navnlig ikke i Fremtiden er optagne fuldt ud eller blot i overvejende Grad af militært Arbejde, anvendes til den ene eller den anden Art af civilt Arbejde.

Ved Siden af disse Enkeltspørgsmaal, der saaledes har været omtalte overfor mig, er der rettet forskellige Bemærkninger til mig vedrørende Spørgsmaal af mere almindelig Karakter. Navnlig har flere ærede Medlemmer gjort Bemærkninger om den Militærordning, som blev gennemført i Aaret 1909, og det radikale Venstres Stilling dertil. Dette gælder navnlig det ærede 6te Medlem for Københavns Amt (Axel Møller) og det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen). Det ærede Medlem fra Ringkøbing, som vel kan siges at have gjort dette til et Hovedpunkt i det Indlæg, han fremsatte forleden Dag, vendte sig her stærkt imod det radikale Venstre, og det lykkedes ham paa dette Punkt at afflokke sine Partifæller og sine konservative Meningsfæller adskillige Hørraab. Jeg tror derfor, at der er Grund til nu ogsaa at give Svar paa de Betragtninger, som i den Henseende fremføres overfor os.

Det, man siger til os, er dette: Kan I dog nu ikke, efter at Krigen har været ført, forstaa, at I havde ganske Uret i jeres Betragtninger forud for 1909? Vil I ikke indrømme overfor os, at Krigsbegebenhederne har bevist, at det var os, Talsmændene for Militærordningen af 1909, der havde Ret med Hensyn til Ordningen af Danmarks Militærvæsen? Det Argument, man i første Række her har anvendt, er dette, at Militærordningen af 1909 jo blev benyttet af den radikale Regering. Den radikale Regering gennemførte ikke under Krigen en Militærordning i Tilslutning til det radikale Venstres militære Anskuelser, men anvendte den bestaaende Militærordning. Ja, det maatte den fornuftigvis gøre. Jeg har tidligere anført, hvilke ydre og indre Grunde der gjorde dette til en afgjort Nødvendighed for det radikale Ministerium. Den maatte